

B. Osobitná časť

K čl. I (novela zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení)

K bodu 1 [§ 13 ods. 1 písm. d)]

Navrhuje sa rozšíriť okruh dávok poskytovaných z nemocenského poistenia o „tehotenské“, účelom ktorého bude zabezpečiť poistenkyni príjem na zvýšené výdavky spojené s tehotenstvom, podľa uváženia poistenkyně, napr. na stravu, oblečenie, bývanie a podobne.

K bodu 2 (§ 32 nový odsek 5)

Navrhuje sa, aby v prípade zániku nemocenského poistenia tehotnej poistenkyně, ktorá by splnila podmienky nároku na tehotenské vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (vrátane podmienky získania 270 dní nemocenského poistenia) v ochrannnej lehote, ktorá jej má zaniknúť z dôvodu, že sa na ňu začal vzťahovať osobitný systém sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov, sa ochranná lehota zachovala, t.j. aby jej vznikol nárok na tehotenské zo systému sociálneho poistenia.

K bodu 3 [§ 47a až § 47c]

§ 47a ods. 1

Obdobne ako v prípade materského sa navrhuje, aby podmienkou nároku na tehotenské bolo získanie aspoň 270 dní nemocenského poistenia v posledných dvoch rokoch ku dňu, od ktorého začína plynúť 27. týždeň pred predpokladaným lekárom určeným dňom pôrodu. Uvedené má za cieľ prechádzať účelovým vznikom nemocenského poistenia v záujme získania nároku na tehotenské. Rovnako ako pri materskom, aj pri tehotenskom sa navrhuje započítavať do obdobia 270 dní nemocenského poistenia potrebného na vznik nároku aj obdobie prerušenia povinného nemocenského poistenia z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky pri zamestnancovi, ako aj obdobie prerušenia povinného nemocenského poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorá má nárok na rodičovský príspevok a nevykonáva činnosť povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby. Uvedené sa navrhuje, aby aj v prípade „reťazových pôrodov“ bol zachovaný nárok na tehotenské rovnako ako pri materskom.

§ 47a ods. 2

Navrhuje sa, aby nárok na tehotenské vznikol od prvého dňa 27. týždňa pred predpokladaným lekárom určeným dňom pôrodu a zanikol dňom ukončenia tehotenstva (dňom kedy došlo k potratu alebo k umelému prerušeniu tehotenstva, resp. najneskôr dňom pôrodu). Podmienka vzniku nároku od 27. týždňa pred predpokladaným lekárom určeným dňom pôrodu bola navrhnutá s ohľadom na hranicu, do kedy možno v zmysle zákona č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva v znení neskorších predpisov vykonať umelé prerušenie tehotenstva, ako aj s ohľadom na častejšie riziko spontánneho potratu počas prvých 12 týždňov tehotenstva.

Deň začatia poskytovania tehotenského sa určí odpočítaním 27 týždňov od predpokladaného lekárom určeného dňa pôrodu. Lekárom určený predpokladaný deň pôrodu je inštitút zaužívaný v právnom poriadku. Preto sa navrhuje od neho odvíjať nárok na tehotenské, čím sa sleduje zjednodušenie určenia dňa, od ktorého bude vznikať nárok na tehotenské.

§ 47a ods. 3

Navrhujeme ustanovenie, ktoré umožní poskytovanie tehotenského aj mamičkám, ktoré otehotnejú v čase prerušenia nemocenského poistenia v zásade z dôvodu poberania rodičovského príspevku na skôr narodené dieťa. V spojení s ustanovením odseku 1 sa zabezpečí, aby v prípade „reťazových pôrodov“ vznikol nárok na tehotenské.

§ 47b

Navrhuje sa ustanoviť, aby sa tehotenské, rovnako, ako ostatné dávky nemocenského poistenia, poskytovalo za kalendárne dni.

§ 47c

Výška tehotenského sa navrhuje určiť na úrovni 15 % denného vymeriavacieho základu na určenie výšky nemocenskej dávky (denný vymeriavací základ). Zároveň sa navrhuje, aby výška tehotenského nebola nižšia ako 10 % maximálneho denného vymeriavacieho základu, čo bude v roku 2021 pri 30-dňovom mesiaci predstavovať sumu 215,50 eura. Minimálna výška platí rovnako bez ohľadu na skutočnosť, či nárok na tehotenské vznikol z jedného poistenia alebo z viacerých poistení. Uvedené sa navrhuje ako minimálny štandard zabezpečenia navýšenia príjmu na úhradu zvýšených výdavkov súvisiacich s tehotenstvom.

K bodu 4 (§ 54 ods. 5)

Ak nárok na tehotenské vznikne poistenkyni, ktorá je z dôvodu tehotenstva alebo materstva preradená na inú, horšie platenú prácu, navrhuje sa určiť sumu tehotenského z vymeriavacích základov zistených za obdobie pred preradením.

K bodom 5 a 6 (§ 156 a § 233)

Navrhuje sa zaviesť povinnosť poskytovateľom zdravotnej starostlivosti potvrdzovať očakávaný deň pôrodu a skončenie tehotenstva na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Bez takéhoto ustanovenia by Sociálna poisťovňa nemala právny základ na získanie informácie o očakávanom dni pôrodu na žiadosti o tehotenské. V súčasnosti má poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinnosť potvrdiť iba dočasnú pracovnú neschopnosť z dôvodu tehotenstva a materstva. Poistenkyně, ktoré si budú chcieť uplatniť nárok na tehotenské, nie sú dočasne práceneschopné.

Rovnako je na účely tehotenského nevyhnutný údaj o ukončení tehotenstva, najmä ak sa tehotenstvo neskončí pôrodom.

K bodu 7 (prechodné ustanovenie § 293ff)

Navrhuje sa, aby od účinnosti právnej úpravy priznávania novej dávky tehotenského vznikol nárok na túto dávku aj tehotným mamičkám, ktoré sú v čase nadobudnutia účinnosti novely vo vyššom štádiu tehotenstva, ako vyžaduje zákon, ale k tomuto dňu spĺňajú všetky podmienky na vznik nároku na tehotenské. Ich nárok na základe žiadosti o tehotenské Sociálna poisťovňa posúdi a určí výšku tehotenského nie k prvému dňu 27. týždňa pred lekárom určeným predpokladaným dňom pôrodu, ale ku dňu účinnosti zákona, ktorým bude tehotenské zavedené do právneho poriadku SR.

K čl. II (novela zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách)

K bodom 1 až 4

Vzhľadom na to, že novonavrhované štipendium sa má poskytovať z prostriedkov štátneho rozpočtu, je potrebné ho zahrnúť do dotácie na sociálnu podporu študentov a následne aj do štipendijného fondu vysokej školy, keďže sú v nich zohľadňované aj ostatné štipendiá poskytované z prostriedkov štátneho rozpočtu. Zároveň je potrebné jeho poskytovanie evidovať aj v registri študentov.

K bodu 5

V nadväznosti na návrh poskytovania tehotenského príspevku sa obdobným spôsobom navrhuje poskytovanie tehotenského štipendia, t.j. od začiatku 27. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom (t.j. od skončenia 12. týždňa tehotenstva) mesačne 200 eur. Zároveň vzhľadom na možnú potrebu úpravy výšky príspevku sa navrhuje, aby výšku príspevku mohla meniť vláda nariadením (obdobne ako sa menia sumy životného minima opatrením).

Okruhom oprávnených sú všetky tehotné študentky, bez ohľadu na formu štúdia a stupeň štúdia, ako aj bez ohľadu na to, či ide o verejnú, štátnu alebo súkromnú vysokú školu.

Tehotenské štipendium sa navrhuje priznávať a poskytovať obdobným mechanizmom ako sociálne štipendiá s jedným rozdielom – navrhuje sa, aby sa na jeho priznávanie nevzťahoval správny poriadok (t.j. rovnako, ako pri motivačných štipendiách).

Zároveň sa navrhuje, aby nedochádzalo k súbežnému poskytovaniu tehotenského štipendia a tehotenského (vyplácaného Sociálnou poisťovňou).

K čl. III (novela zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov)

V systéme sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov sa zavádza „tehotenské“ ako nový druh dávky nemocenského zabezpečenia pre policajtky a profesionálne vojačky vo výške 200 eur mesačne. Jej účelom je, podobne ako v prípade obdobnej dávky podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, zabezpečenie príjmu na úhradu zvýšených výdavkov spojených s tehotenstvom, akými sú napr. strava, ošatenie, zdravotná starostlivosť a riešenie problematiky demografického vývoja. Výpočet predpokladaných nákladov na výplatu tehotenského vychádza z priemerného počtu tehotných profesionálnych vojačiek v roku 2019 (105), pričom sa očakáva, že dávku bude profesionálna vojačka poberať 5 ukončených mesiacov.

K čl. IV (novela zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)

K bodu 1

Vzhľadom na to, že na policajné školy sa nevzťahuje § 149 zákona č. 245/2008 Z. z., t.j. ustanovenie o doterajších „stredoškolských“ štipendiách, navrhuje sa toto obmedzenie zachovať aj pri novonavrhovanom štipendiu.

Iná situácia platí pri školách požiarnej ochrany, na ktoré sa ustanovenie o doterajších štipendiách vzťahuje primerane. Preto sa navrhuje rovnaký prístup aj pri novonavrhovanom štipendiu.

K bodu 2

V nadväznosti na návrh poskytovania tehotenského príspevku sa obdobným spôsobom navrhuje poskytovanie tehotenského štipendia, t.j. od začiatku 27. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom (t.j. od skončenia 12. týždňa tehotenstva) mesačne 200 eur.

Zároveň vzhľadom na možnú potrebu úpravy výšky sa navrhuje, aby výšku mohla meniť vláda nariadením (obdobne ako sa menia sumy životného minima opatrením).

Okruhom oprávnených sú tehotné žiačky stredných škôl po dovŕšení 18. roku veku, bez ohľadu na formu štúdia, ako aj bez ohľadu na to, kto je zriaďovateľom strednej školy.

Tehotenské štipendium sa navrhuje priznávať a poskytovať obdobným mechanizmom ako študentkám vysokých škôl s tým, že rozhodovať bude riaditeľ školy. Keďže pri rozhodovaní riaditeľa strednej školy o priznaní štipendia podľa § 149 zákona č. 245/2008 Z. z. sa postupuje podľa Správneho poriadku, navrhuje sa zachovanie tohto princípu aj pri rozhodovaní o tehotenskom štipendiu.

Zároveň sa navrhuje, aby nedochádzalo k súbežnému poskytovaniu tehotenského štipendia a tehotenského (vyplácaného Sociálnou poisťovňou).

K čl. V (novela zákon č. 467/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony)

Navrhuje sa posunutie účinnosti právnej úpravy poskytovania tzv. dlhodobého ošetrovného, právnej úpravy predĺženia poskytovania tzv. krátkodobého ošetrovného z doterajších 10 na 14 dní a právnej úpravy prerušenia povinného poistenia a odpustenia povinnosti zaplatiť poistné z dôvodu potreby ošetrovania, a to z 1. januára 2021 na 1. apríl 2021.

K čl. VI (účinnosť)

Navrhuje sa, aby návrh zákona nadobudol účinnosť 31. decembra 2020 okrem čl. I až IV, obsahujúcich právnu úpravu tehotenského, resp. tehotenského štipendia, ktorých účinnosť sa navrhuje od 1. apríla 2021.